Cronograma Històric d'Atzeneta del Maestrat

ORÍGENS PREHISTÒRICS

• **II M a. de C.** Jaciments prehistòrics de l'Edat del Bronze.

• **I M a. de C.** Vestigis de poblament ibèric als voltants del Castell.

• **718-1233.** Dominació musulmana sota el califat i diverses taifes (Saragossa i València). La tribu berber dels Az-Zanata dóna nom a Atzeneta.

Gravats rupestres de l'art llevantí

1233

CONQUESTA D'EN JAUME I

•**1233.** Conquesta del Maestrat per les tropes cristianes.
•**2 març 1234.** El bisbe de Tortosa cedeix a Balasc d'Alagó, a perpetuïtat, la meitat dels delmes i primícies del castell de Culla.
•**11 maig 1235.** Cessió de Culla (inclòs Atzeneta) a Balasc d'Alagó, amb dret hereditari.
•**7 abril 1261.** Es promulguen els Furs de València.
•**1263.** Fortificació de la població d'Atzeneta. (primeres referències)

Miniatura de Balasc d' Alagó davant els infants moros

1279

PRIMERES REFERÈNCIES DE LA PARRÒQUIA D'ATZENETA

•**1279.** Parròquia d'Atzeneta dependent del Bisbat de Tortosa.
•**27 març 1303.** Guillem d'Anglesola, nét de Balasc de Alagó, ven Culla i tots els dominis a fra Berenguer de Cardona, gran Mestre de l'Orde del Temple, per la quantitat de 500.000 sous de moneda reial.
•**1307.** Extinció de l'Orde del Temple per manament Papal, que passa a dependre de l'Orde de l'Hospital.

Símbol del Bisbat de Tortosa

Butlla Papal condemnant a l'Orde del Temple

1355

RESIDÈNCIA DEL COMANADOR DE LA SETENA

•**1355.** Enric Banyuls, Comanador de Culla, fixa la seua residència a Atzeneta, la qual es converteix en la vila principal de la Setena.
•**1362.** Epidèmia de pesta negra.
•**1375.** Ramon Fraga funda l'Hospital d'Atzeneta.
•**1380.** Reforçament de la muralla d'Atzeneta, pel frare Pere de Tous, mestre de Montesa. I construcció de la Torre de la Presó.
•**1398.** Concòrdia entre Atzeneta i les Useres, per la qual comparteixen les pastures.
•**1410.** Predicació de Sant Vicent Ferrer per terres d'Atzeneta.
•**1412.** Compromís de Casp.
•**1501.** Romeria des d'Atzeneta fins a Sant Joan de la Fontcoberta o de Penyagolosa (primer text documentat). Es va celebrar fins el 1713.
•**1516.** Construcció de l'ermita del Castell, dedicada a la Mare de Déu de l' Esperança i als sants Fabià i Sebastià.

Restes de la muralla medieval d'Atzeneta

Evolució històrica de la població d'Atzeneta:

1272	80 (Carta de població)
1320	197
1646	764
1786	1.332 (Floridablanca)
1842	1.224 (Madoz)
1900	2.992
1920	3.117 (màxima població)
1940	2.786
1975	1.857
1994	1.538
2006	1.463
2010	1.409

1537

PRIVILEGI DE FIRA

•**1 octubre 1537.** Concessió pel rei Carles I del dret de celebrar fira a Atzeneta del Maestrat.
•**1550-1585.**Construcció dels peirons d'Atzeneta.
•**1588.** Acta d'amollonament entre Atzeneta i les Useres.
•**20 març 1592.** Mort de l'últim mestre de Montesa, don Pere Lluís Galceran de Borja i cessió del títol al rei d'Espanya.
•**1602.** Construcció de l'ermita de Loreto.
•**1609.** Expulsió dels moriscos.

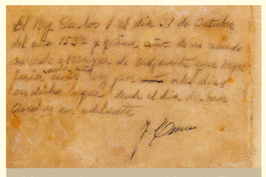

Manuscrit de concessió de la Fira

Escut del poble del 1621

Peiró del camí de Xodos

Peiró de Loreto

Antic portal de la carretera de Vistabella

Processó d'Atzeneta a principis del s.XX

1723

CONSTRUCCIÓ DE SANT GREGORI

•**1723.** Construcció de l'ermita de Sant Gregori.
•**1757.** Construcció de l'ermita de Sant Roc.
•**1765.** Primera notícia del *cant de l'Aurora*.
•**1793.** Expedició de Cavanilles per Atzeneta.
•**1811.** Guerra de la Independència o del Francès.
•**1815.** Col·locació de la campana Sant Gregori al campanar de l'església.

Ermita de Sant Gregori

Romeria al Castell l'any 1962

1919

PRIMERA CARRETERA DEL POBLE

•**1919.** Construcció de la primera carretera del poble, de la Pobla Tornesa a Vistabella.
•**5 agost 1945.** Inici del Pregó de les festes patronals.
•**Juliol 1947.** Fundació de l'equip de futbol d'Atzeneta.
•**1949.** Declaració com a monument historicoartístic del Castell d'Atzeneta.
•**1954.** Arribada de la llum elèctrica al Pla de Meanes.
•**1960.** Atzeneta passa de la diòcesi de Tortosa a la de Sogorb-Castelló, de nova creació.
•**15 octubre 1962.** Gran riuada que afecta el poble d'Atzeneta.

El Castell restaurat

1272

CARTA DE POBLACIÓ

•**8 gener 1272.** Carta de Població d'Atzeneta del Maestrat atorgada per Guillem d'Anglesola i Alagó a Guillem Colom i Raimon de Canet, amb 80 pobladors, entre els quals es trobaven els germans Bertran, coneguts com els perpinyanesos per ser oriünds d'aquelles terres de la Corona d'Aragó.
•**9 gener 1273.** Carta de Donació (subinfeudació) del Castellar Vell d'Atzeneta (el Castell) de Guillem d'Anglesola i Alagó a Bernat Guimerà.

Reproducció de la Carta Pobla d'Atzeneta

1317

CREACIÓ DE L'ORDE DE MONTESA

•**10 juny 1317.** Es crea l'Orde de Montesa, de la qual és Guillem d'Erill el primer mestre, i Atzeneta passa al domini d'aquest orde militar.
•**1330.** Atzeneta forma part de la comanda del Castell de Culla, amb els pobles de Culla, Vistabella, Benafigos, La Torre d' En Besora, Vilar de Canes i el Molinell.
•**1331.** Atzeneta accepta el Furs de València.
•**1345.** Naixement de La Setena de Culla o "Comunitat d'Herbatges" que era constituïda per Culla, Atzeneta, Vistabella, Benassal, La Torre d' En Besora, Benafigos i Vilar de Canes.

Miniatura de Jaume I davant les Corts Valencianes

1520

CONCÒRDIA DE MEANES

•**4 octubre 1520.** Concòrdia de Meanes entre Atzeneta i Culla, per la qual queda el pla de Meanes per a Atzeneta i el pla de les Vinyes per a Culla.
•**Novembre 1520.** Revoltes de les Germanies, de caràcter antisenyorial.
•**1530-1601.** Vida del Venerable Bertran, fill il·lustre d'Atzeneta.

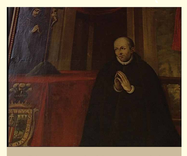

Pintura del Venerable Bertran

1633

INICI DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL

•**1633-1701.** Construcció de l'església parroquial de Sant Bartomeu.
•**1635.** Inici del plet entre Atzeneta i les Useres.
•**1640.** S'inicia el procés de beatificació del Venerable Bertran, que no va arribar a concloure.
•**1671.** Capítols i establiments de la Vila d'Atzeneta.
•**1707.** Abolició dels Furs de València.
•**1722.** Acaba el plet entre Atzeneta i les Useres i es fa l'acta d'amollonament entre els dos termes.

1834

INICI DE LES GUERRES CARLINES

•**1834-1940.** I Guerra Carlina especialment centrada en el Maestrat.
•**1839.** Batalla a la serra de la Creu on guanyà el general liberal O'Donnell a Cabrera, que volia tallar-li el pas per alçar el setge de Llucena.
•**1853.** Restauració de la Torre Presó i creixement en altura.
•**1856.** Desamortització de Mendizábal.
•**1898.** Construcció del pont de fusta al riu Montlleo.
•**22 desembre 1909.** Arribada de la llum elèctrica al poble d'Atzeneta.
•**1917.**Construcció del Convent de les Operàries Trinitàries Terciàries Descalces, donat per Melcior Rovira a la parròquia de Atzeneta.

Torre de la Presó abans de les reformes del 2010

1967

MODERNITZACIÓ DEL POBLE

•**1967.** Construcció de la xarxa de clavegueram i d'aigua potable al poble.
•**1971.** Acaba el cobriment del Barranc del Verduc al pas per la població.
•**2000.** Acaba el cobriment del Barranc de la Font al pas per la població.
•**2009-2011.** Restauració de la Torre de la Presó, condicionada com a centre d'interpretació històrica d'Atzeneta.

Atzeneta des del pont de la Rambla

Torre de la Presó rehabilitada

Interpretació històrica d'Atzeneta del Maestrat

Promou: Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat
Amb l'ajuda: Conselleria de Turisme de la Generalitat Valenciana
Direcció museogràfica: Servitur, servicios turísticos
Producció i muntatge: Grafiks
Disseny: Marta Angosto
Correccions lingüístiques: Joaquim Escrig

TURISME GENERALITAT VALENCIANA CONSELLERIA DE TURISME
UNIÓN EUROPEA FONDO EUROPEO DE DESARROLLO REGIONAL UNA MANERA DE HACER EUROPA

Atzeneta del Maestrat